

Målnummer:	T4-87	Avdelning:	
Domsnummer:	DT6-89		
Avgörandedatum:	1989-03-07		
Rubrik:	Bolagsman i handelsbolag har ansetts inte ha ett fortsatt ansvar gentemot bolagets borgenärer för förpliktelser från vilka bolaget befriats genom ackord. 2 kap 20 § 1 st lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag, jfr 21 § ackordslagen (1970:847).		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• 2 kap. 20 § första st. lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag• 2 kap. 20 § andra st. lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag• 21 § ackordslagen (1970:847)• 5 kap. 4 § konkurslagen (1987:672)• 12 kap. 22 § konkurslagen (1987:672)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• NJA 1981 s. 140• NJA 1981 s. 428		

REFERAT

Malmö Autotillbehör AB väckte vid Ljungby TR talan mot B.G. och L-G.G. och yrkade att de skulle förpliktas att solidariskt utge 70 952 kr jämte ränta till aktiebolaget.

Till utveckling av sin talan anförde aktiebolaget: B.G. och L-G.G. är bolagsmän i G-G:s Biltillbehör G och G handelsbolag. Aktiebolaget hade en fordran på handelsbolaget om 101 360 kr. Efter ansökan av handelsbolaget fastställde konkursdomaren vid Ljungby TR d 21 okt 1985 ackord innebärande att oprioriterade fordringsägare skulle erhålla 30 % på sina fordringar. Ackordslikviden skulle erläggas inom 9 månader efter det att beslut om ackordets fastställande vunnit laga kraft. Aktiebolaget godkände inte ackordet. Enligt 21 § ackordslagen förlorar borgenär, som godkänt ackordet, ej genom godkännandet sin rätt mot borgensman eller annan som förutom gäldenären svarar för fordringen. Bolagsmännen svarar därför för den del av fordringen som ej erläggs genom ackordet.

B.G. bestred bifall till käromålet på den grund att han såsom bolagsman inte i vidare mån än handelsbolaget svarade för handelsbolagets skulder.

L-G.G. uteblev från förhandling i målet.

TR:n (rådmannen Marke) anförde i dom d 21 mars 1986:

Domskaäl. I äldre rättsfall (NJA 1881 s 140 och 428) har ansetts att ett i handelsbolags konkurs fastställt ackord icke skulle medföra någon inskränkning i bolagsmännens ansvarighet för handelsbolagets gäld. Dessa rättsfall behandlas i en uppsats av Ernst Källenberg "Om handelsbolags rättssubjektivitet enligt svensk rätt" (Tidsskrift for Retsvidenskab 1907), vari Källenberg anser att den åsikt som uttryckes i rättsfallen inte låter sig upprätthållas efter tillkomsten av lagen om handelsbolag och enkla bolag 1895. Enligt Kallenbergs uppfattning stod lagen på den ståndpunkten att bolagsmännen är, om inte formellt så dock reellt, subjekt för bolagsförbindelserna. En konsekvens därav var - enligt Källenberg - att ackord i bolagets konkurs binder bolagsborgenärerna i förhållande till inte blott bolaget utan även bolagsmännen.

I kommentar till 1921 års KL och lag om ackordsförhandling utan konkurs (utgiven av Sven Lawski) uttalas under de bestämmelser i ifrågavarande lag som motsvarar 21 § i nuvarande ackordslag att delägare i handelsbolag är att betrakta som medgäldenär i handelsbolagets konkurs. Vidare hänvisas till de tidigare angivna rättsfallen.

Vid tillkomsten av 1970 års ackordslag synes frågan inte ha behandlats och något uttalande i ämnet finns inte i den av Gösta Walin och Torkel Gregow utgivna kommentaren till ackordslagen.

Slutligen har Håkan Nial (Om handelsbolag och enkla bolag, 1983 s 195) behandlat frågan om bolagsmans ansvar för bolagets gäld och därvid uttalat att bolagsman gentemot krav på grund av bolagets förbindelse kan göra gällande alla invändningar som tillkommer bolaget. Som exempel på bolagets invändningar som bolagsman kan göra gällande nämner Nial - med hänvisning till Kallenbergs tidigare nämnda uppsats - att bolagets skuld upphört eller minskats genom betalning, verkställd kvittning, preskription, preklusion eller tvångsackord.

TR:n finner att bolagsmans förhållande till handelsbolaget är av sådan natur att bolagsman ej är att hänföra till den krets som avses i 21 § ackordslagen. Borgenären kan därför inte av bolagsmännen utfå vad han genom ackordet eftergett i förhållande till bolaget.

Aktiebolagets talan kan därför inte bifallas.

Domslut. Käromålet ogillas.

Aktiebolaget fullföljde talan i Göta HovR och yrkade bifall till käromålet.

B.G. och L-G.G. bestred ändring.

HovR:n (hovrättslagmannen Larsson, hovrättsrådet Lundqvist, referent, och adj led Norén) fastställde i dom d 1 dec 1986 TR:ns dom.

Aktiebolaget (ombud advokaten C.E.) sökte revision och yrkade bifall till käromålet.

B.G. (ombud advokaten G.H.) bestred ändring.

L-G.G. yttrade sig inte över ändringsyrkandet.

HD avgjorde målet efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr Boholm, hemställde i betänkande om följande dom: HD fastställer HovR:ns dom.

HD (JustR:n Knutsson, Palm, referent, Jermsten, Lars Å Beckman och Danelius) beslöt följande dom:

Domskäl. Som framgår närmare av TR:ns dom fastställde konkursdomaren vid TR:n i okt 1985 ackord till förmån för det handelsbolag i vilket L-G.G. och B.G. är bolagsmän. Bland de borgenärer som träffades av ackordet var Malmö Autotillbehör AB, som fick sin fordran på bolaget om 101 360 kr nedsatt till 30 408 kr. Aktiebolaget för i målet talan mot bolagsmännen om den del av den ursprungliga fordringen mot handelsbolaget som inte blivit ersatt genom ackordet.

Att en gäldenär erhåller ackord påverkar i princip inte borgenärernas rätt gentemot medgäldenär eller borgensman. Denna princip har kommit till uttryck i 12 kap 22 § KL (1987:672), där det anges att en borgenär som har godkänt ett ackordsförslag inte genom godkännandet förlorar sin rätt mot borgensmän

eller andra som förutom gäldenären svarar för fordringen. En motsvarande bestämmelse finns i 21 § ackordslagen (1970:847). Bestämmelserna har med väsentligen oförändrat innehåll övertagits från äldre lagstiftning (110 § KL (1862:51), 169 § KL (1921:225) och 36 § lagen (1921:227) om ackordsförhandling utan konkurs). Frågan i målet är om principen skall gälla i fråga om bolagsmän i handelsbolag eller om deras ansvar för bolagets skulder skall bedömas på annat sätt.

Bolagsmän i handelsbolag svarar enligt 2 kap 20 § 1 st lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag, i det följande kallad handelsbolagslagen, solidariskt för bolagets förpliktelser. Detta ansvar har sin grund i den speciella relation som råder mellan ett handelsbolag och bolagsmännen i bolaget och kan inte i alla hänseenden jämföras med det ansvar som i andra situationer åvilar flera personer med avseende på en och samma förpliktelse.

Den speciella karaktären av det ansvar som åvilar bolagsmännen i ett handelsbolag illustreras av 2 kap 20 § 2 st handelsbolagslagen, varav framgår att - med avvikelse från vad som enligt 5 kap 4 § KL eljest gäller i fråga om solidariskt ansvariga gäldenärer - utdelning i en bolagsmans konkurs för en bolagsborgenärs fordran skall beräknas på fordringens belopp efter avdrag för vad bolagsborgenären kan få ut av bolaget.

I äldre rättspraxis har ansetts att delägare i handelsbolag inte blir fria från ansvar för bolagets skulder till följd av att bolaget erhåller ackord i konkurs (NJA 1881 s 140 och 428). Denna rättspraxis hänförs emellertid till tiden före tillkomsten av lagen (1895:64 s 1) om handelsbolag och enkla bolag, varigenom handelsbolaget som juridisk person fick den struktur som sedan dess blivit ytterligare befast. Ackordets betydelse för bolagsmännens förpliktelser måste därför bedömas med ledning av denna rättsutveckling.

Av de grundläggande principer som gäller för handelsbolag måste anses följa att bolagsmännen visserligen har ett personligt ansvar för bolagets förpliktelser men att detta ansvar inte kan gå utöver de förpliktelser som åvilar bolaget självt (se bl a Nial, Om handelsbolag och enkla bolag, 1983 s 194 f). Det föreligger ett slags identitet mellan bolagets och bolagsmännens förpliktelser på så sätt att bolagsmännen alltid kan mot ett krav göra gällande samma invändningar som bolaget kunnat göra. Således kan bolagsmännen till sin egen förmån åberopa att bolagets skuld har nedgått till följd av betalning eller avtal eller på annan grund. Med dessa principer skulle det inte vara förenligt att anse bolagsmän ha ett fortsatt ansvar för förpliktelser från vilka bolaget befriats genom ackord i eller utom konkurs.

HovR:ns domslut skall alltså fastställas.

Domslut. HD fastställer HovR:ns domslut.

Sökord: Ackord; Bolagsman; Handelsbolag; Solidariskt betalningsansvar

Litteratur:
